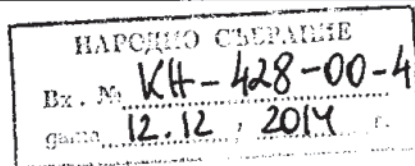




НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА УЧИТЕЛИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНИТЕ УЧИЛИЩА
„СЪТРУДНИЧЕСТВО“

гр. София 1619, кв. Княжево, ул. „Проф. Николай Державин“ № 26
тел./факс: 0884 84 21 37; тел.: 02/857 31 79; 02/957 14 26; e-mail: n_susu@abv.bg

Изх. № 22/11.12.2014 г.



ДО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНАТА КОМИСИЯ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Национално сдружение на учителите от специалните училища - „Сътрудничество“ представяме на вниманието Ви нашето предложение за изменение и допълнение в Проекта на Закон за предучилищното и училищното образование.

По повод на предложението, Ви молим за среща, на която искаме да представим позицията на нашето сдружение.

Венета Ал-Шериф
Председател на НСУ





**ДО ГОСПОЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНАТА КОМИСИЯ
ПО ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
В 43-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

**ОТ НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА УЧИТЕЛИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНИТЕ
УЧИЛИЩА – „СЪТРУДНИЧЕСТВО“**

ОТНОСНО: Необходимостта от изменение и допълнение на Проект на Закон за предучилищното и училищното образование със сигнатура 454-01-5, внесен в 43-то Народно събрание на 21.11.2014 година

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Национално сдружение на учителите от специалните училища – „Сътрудничество“ (НСУСУ – „Сътрудничество“), подкрепя Проекта на Закон за предучилищното и училищното образование, защото чрез него се:

- синхронизира политиката на България в областта на образованието с общоевропейските директиви;
- въвежда нова образователна структура в системата на училищното образование;
- осигурява автономия на училищата в разработването на учебни програми за разширена и допълнителна подготовка;
- запазват специалните училища.

Но в Проектозакона – за пореден път – не е законово отредено място на училищата за ученици със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие (определяни досега в ЗНП като помощни училища). Тяхното съществуване до днес ясно изразява хуманната грижа както на държавата, така и на обществото в подкрепа на образованието. възпитанието и рехабилитацията на учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие, с множество увреждания и с разстройства от аутистичния спектър.

Основание за настоящето предложение е да не бъде заличена от правния мир една сформирана преди повече от 7 десетилетия отделна система, структурирана в т. нар. специални помощни училища. Факт е, че в периода 2002–2014 година се налага идеята, че интегрираното, а по-късно и включващото (приобщаващото) обучение, са едва ли не единствените начини за преодоляването на социалната изолация при децата/учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие. Да, за една част от учениците това е така, но далеч не за всички. Има редица примери за неуспешна интеграция в общообразователните училища. Това вече не се премълчава от родителите на учениците със

СОП, от ресурсните учители, а така също и от учители и директори в общообразователните училища. Причината е ясна - всеки специален педагог знае това и препоръчва, че за да се постигнат добри резултати с учениците със СОП е необходимо ежедневна корекционно-терапевтична работа. Това на този етап се осъществява в най-пълна степен в помощните училища.

Друг важен проблем посочван от специалистите е, че в желанието бързо и сега да се реформиране се забравя за правата и на другата, по-голямата група ученици, учениците в норма, обучавани в общообразователните училища. Въпреки усилията и професионализма на учителите, проблемните ситуации които се получават в един учебен час говорят за дефицит на готовност. Необходимо е да се погрижим за правата на всички ученици. Балансът в образователната система е много важен.

Помощните училища също се нуждаят от промяна. Традициите са важни, но за развитието на потенциала на учениците, които учат сега в помощните училища са необходими ежедневна работа с логопеди, психолози, кинезитерапевти; трудотерапевти, арттерапевти и професионално обучение, както и работа със специализиран софтуер - програмни продукти за учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие, с множество увреждания и с разстройства от аутистичния спектър.

През изтеклите 12 години нито законодателите, нито образователните, нито културните институции пожелаха да разберат, че:

- много важна част от осъществяването на интегрираното/включващото (приобщаващото) обучение е промяната на обществените нагласи към хората с проблеми (тук няма да се ангажираме с анализ на това доколко е *гражданско* българското гражданско общество);

- предимствата на интегрираното/включващото (приобщаващото) обучение не са и не могат да бъдат неоспорими по отношение на лансираната идея за възможността на учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие да се развиват наравно със съучениците си с интелект в норма.

Още повече, че сериозни науки като медицината, психологията и педагогиката на този етап не са отговорили еднозначно и категорично на въпроса дали учениците със СОП наистина се чувстват по-добре извън групата на себеподобните и дали това не създава допълнителни проблеми за тях и семействата им. Изводът на специалистите, на който не се дава гласност е, че интегрираното/включващото (приобщаващото) обучение все още не е вътрешно убеждение, а е наложена отвън норма. В тази връзка твърдим, че няма нито хуманно, нито етично основание Центровете за личностно развитие, предвидени в Проектозакона за предучилищното и училищното образование, да бъдат алтернатива на системата на училищата за ученици със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие (помощните училища). В края на 2014 г., е налице фактът, че в общообразователните училища липсва възможността за оптималното съчетаване на образователно-възпитателната, корекционната, терапевтичната и рехабилитационната дейност при обучението на тези ученици – със специфични потребности и множество увреждания.

До момента няма еднозначен и категоричен отговор на въпроса дали учениците със СОП наистина се чувстват по-добре в общообразователните училища и дали развиват потенциала си. Така че изключването на учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие от възможността им за обучение в специални училища, адаптирани към техните потребности според нас не е добра образователна стратегия, защото това крие непредвидими последици. В Италия например помощните училища бяха закрити. Днес там протича обратният процес – на тяхното възстановяване.

Ако се приеме, че учениците със сензорни нарушения и отклонения в поведението се нуждаят от специална подкрепа в училищна среда, за да разгърнат потенциала си, то липсва правно основание учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие да бъдат лишени от възможност за обучение при специални условия и ресурси. Когато тези ученици се изключат от системата на специалното училище, за тях се игнорира възможността да се осъществи цялостна система за корекционно-възпитателна работа по подобие на тази, която се предлага от Проектозакона за учениците със сензорни увреждания и отклонения в поведението (ВУИ и СПИ).

Считаме, че израз на хуманната държавна образователна политика ще бъде запазването на училищата за ученици със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие като и други със специфични нарушения (множество увреждания и разстройства от аутистичния спектър) като държавни училища.

От друга страна, дейностите, успешно изпълнени по Дейност 4 от Проект на МОН „Включващо обучение” по ОП „Развитие на човешките ресурси”, представят изградения вече нов модел за организация и функциониране на помощните училища, които предлагаме да се наричат в Проектозакона СПЕЦИАЛИ УЧИЛИЩА ЗА ДЕЦА СЪС СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ И ОСОБЕНОСТИ В ИНТЕЛЕКТУАЛНОТО РАЗВИТИЕ. Оценката на резултатите от изпълнението на Проекта по данни на главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” в МОН е повече от добра. Работата на различните специалисти (специални и социални педагози, психолози, логопеди, кинезитерапевти и арттерапевти), обединени като екип в терапевтичен комплекс работят на едно място с всички ученици. Положителният ефект от образователно-възпитателната и терапевтичната им дейност се мултиплицира в посока към максималното развитие, както на интелектуалния и емоционалния потенциал, така и на познавателната активност на учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие.

Изграденият нов модел за организация и функциониране на помощните училища представя друг тип мислене за образователно-терапевтичната работа – център на нагласата към всеки отделен ученик не е заболяването, а възможностите за развитие на потенциалните му способности. В общообразователното училище типът отношение към учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие е диаметрално противоположен – афишира се увреждането, ученикът е отделен, прицел е на нездрав любопитство и на преднамерено съжаление, а често пъти и на физическо посегателство от страна на своите съученици.

И още – на младите хора със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие не трябва да бъде отнето правото да се обучават в професия или част от професията при специални условия, съответстващи на техните способности и потребности. Придобитите компетентности ще способстват за успешната професионална реализация, а там, където е невъзможно – за личностно развитие и социално-битово включване.

През последните години в помощните училища се направиха редица промени, свързани с подобряване на материално-техническата база, създаване на достъпна, архитектурно-подкрепяща среда (асансьори, рампи, WC за инвалиди), сензорни стаи, кабинети за лечебна физкултура, арт-кабинети, реновирани учебни работилници за професионалните паралелки, сгради с подобрена енергийна ефективност, кабинети за работа на възпитателните групи, кабинети по изкуства и ателието по интереси, сензорни градини, кабинети за Монтесори-терапия, специални спортни игрища, дворни адаптирани площадки с уреди за релакс и физически занимания и др.

Помощните училища работят за осъществяването на интегрираното/включващото (приобщаващото) обучение, за промяна на обществените нагласи към хората с проблеми като популяризират работата си (в училищните си сайтове; участие в кръгли маси, конференции, работни групи, обмяна на опит и добри педагогически практики със специалисти, както от България, така и от редица Европейски държави - Румъния, Белгия, Гърция, Португалия, Шотландия, Германия, Полша и др., търсят непрекъснато съмишленици и партньори.

В помощните училища специалните педагозите повишават непрекъснато своята квалификация - с лични средства, по национални програми, чрез квалификации по проекти, със средства на бюджета на училището, чрез дарения. Голяма част от квалификациите имат специализирана практическа насоченост за работа с ученици със специфични проблеми.

Не е за пренебрегване фактът, че помощните училища участват в редица европейски и национални проекти и програми - не само като източник за финансиране, а и като отлична възможност за развитие на човешкия ресурс - ученици, педагози, непедagogически персонал.

Работата по проекти направи възможно създаването на мрежа от специални училища, работещи с учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие, с множество увреждания и с разстройства от аутистичния спектър от България и Европа. Училищата на нашите партньори са с европейска визия, финансирани са от държавата, в тях са

създадени най-добри условия за учениците - сензорни плувни басейни, сензорни кътове във всяка класна стая, комплекс работилници, кухненски кътове за готвене във всяка класна стая, опитни полета др.

Бихме искали държавата да ни подкрепи в усилията, да продължаваме да се развиваме и променяме специалните училища за ученици със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие. Закриването на помощните училища както за нас, така и за европейските ни партньори звучи абсурдно.

Настояваме, бъдещият Закон за предучилищното и училищното образование да не подлага на дискриминация, както достъпа до образование, който може да бъде гарантиран и от общообразователните, и от специалните училища (които трябва да съществуват паралелно), така и възможността за избор на образователна среда, най-подходяща за учениците.

Законът трябва да утвърждава такава социална политика, която да зачита реалните потребности на учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие. В Ирландия и Англия, в Германия и Австрия, във Франция и Швеция се разбира, че увреждането, което детето е получило, е факт, че то е различно, но и в своето различие, то има точно толкова права, колкото и ние (www.european-agency.org/country-information).

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Уважаваме законодателната инициатива, като в същото време апелираме към Вашия демократизъм, съчетан с хуманна загриженост към учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие, които се намират в най-неравностойното положение в българското общество. Тази е основната причина да Ви предложим следните изменения и допълнения към Проектозакона, които ще го направят колкото образователен, толкова и социален:

Раздел II Видове институции:

Чл. 43. (1) Специалните училища са:

1. **нова** за обучение и подкрепа на ученици със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие;
 2. за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания – увреден слух или нарушено зрение;
 3. възпитателни училища-интернати;
 4. социално-педагогически интернати.
- (2) **нова** Специалните училища по ал.1:
1. са с целодневна организация на учебния ден, осигурено хранене и при наличие на необходимата материална база – с организирано общезитие;
 2. разкриват терапевтични комплекси със специализирани кабинети, в които се организират дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие, професионалното им ориентиране, консултиране и социално включване;
- (3) **нова** В специалните училища по ал.1, т.1 се провежда обучение за завършване на клас;
- (4) **нова** В специалните училища по ал.1, т.1 се осигурява и обучение за придобиване на професионална квалификация.
- (5) **нова** В специалните училища по ал.1, т.2, т. 3 и т.4 се провежда обучение за завършване на клас и за придобиване на основно и средно образование и обучение за придобиване на професионална квалификация.
- (6) **нова** В специалните училища по ал.1, т.2, т.3 и т.4 може да се осъществява профилирана подготовка.
- (7) **нова** В специалните училища по ал.1, т.1 и т.2 може да се организира и провежда предучилищно обучение и възпитание за достигане на училищна готовност на деца със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие; деца със сензорни увреждания – увреден слух или нарушено зрение, преди постъпването им в I клас.
- (8) **нова** В специалните училища по ал.1, т.2 може да се организира и провежда ранно

въздействие и рехабилитация на деца до 3-годишна възраст със сензорни увреждания – увреден слух или нарушено зрение;

(9) Възпитателните училища интернати са за обучение на ученици, извършили противообществени прояви.

(10) Социално-педагогическите интернати са за обучение на ученици, които нямат подходящи условия за живот в семейството си, лишени са от родителски грижи и надзор, извършили са или съществуват предпоставки да извършат противообществени прояви.

/...../

Чл. 193. (1) нова По изключение, и ако целите на образованието не могат да бъдат постигнати по друг начин, за подкрепа и обучение на деца и ученици със специфични потребности и особености в интелектуалното развитие в детските градини и училищата по чл. 37, ал.1 може да се организират специални паралелки и групи.

(2) **нова** Обучението на учениците по ал.1 се организира при условията на чл.43, ал.1, т.1

/...../

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Предлагаме да отпадне § 10 от ал. 1 до ал. 9

С уважение,

ВЕНЕТА АЛ-ШЕРИФ

Председател на НСУСУ – „Сътрудничество

10.12.2014 г.
гр. София

